

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»

Кафедра педагогіки

ОСИПОВА Т. Ю.

**Методичні рекомендації до практичних занять і виконання самостійної
роботи з навчальної дисципліни «Освітні стратегії та розроблення
педагогічних систем і процесів» для здобувачів вищої освіти третього
(освітньо-наукового) рівня спеціальності 011. Освітні, педагогічні науки**

Одеса 2023

Рекомендовано до друку рішенням ученої ради Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (протокол № 13 від 29 червня 2023 року)

Осіпова Т. Ю. Методичні рекомендації до практичних занять і виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни «**Освітні стратегії та розроблення педагогічних систем і процесів**» для здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зі спеціальності 011. Освітні, педагогічні науки: Одеса, Університет Ушинського, 2021. 30 с.

Рецензенти:

- Ягоднікова В. В. доктор педагогічних наук, професор, Проректор з науково-педагогічної та інноваційної діяльності КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради».
- Койчева Т.І. доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Методичні рекомендації розроблено для допомоги здобувачам третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зі спеціальності 011. Освітні, педагогічні науки. Подано анотацію дисципліни, плани практичних занять, завдання для самостійної роботи, рекомендовану літературу, критерії оцінювання знань і вмінь здобувачів, набутих у процесі вивчення дисципліни, перелік питань до екзамену.

Зміст

Опис навчальної дисципліни.....	4
Анотація навчальної дисципліни.....	5
Плани практичних занять і завдання для самостійної роботи	8
Індивідуальне науково-дослідне завдання.....	21
Критерії оцінювання за різними видами робіт.....	22
Критерії оцінювання підсумкового контролю (екзамен).....	23
Критерії оцінювання за всіма за всіма видами роботи	24
Питання до іспиту.....	28
Рекомендована література.....	29

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, ОПП, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Статус дисципліни: Обов'язкова	
Модулів – 1	Освітньо-професійна програма: 011 Освітні, педагогічні науки	Мова навчання: українська	
Змістових модулів – 1		Рік навчання: 1-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: Порівняльний аналіз тенденцій розвитку освіти в Україні та країнах Європейського Союзу	Спеціальність: 011 Освітні, педагогічні науки	Семестр: 1-й	
Загальна кількість годин – 90		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 6	Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)	10 год.	
		Практичні	
		14 год.	
		Самостійна робота	
		56 год.	
		Індивідуальні завдання:	
		10 год.	
		Вид контролю: екзамен	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 33,3 % / 66,7 %

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу: Ознайомлення здобувачів вищої освіти із стратегіями та тенденціями розвитку вищої освіти в Україні та країнах Євросоюзу, державною політикою України у сфері вищої освіти, сучасними моделями вищої освіти, педагогічною системою як основою розвитку особистісної зрілості студентів.

Передумови для вивчення дисципліни: паралельне опанування навчальних дисциплін «Філософія та етика наукових досліджень», «Методологія наукових досліджень», «Технологія організації і проведення інноваційно-дослідницької діяльності», «Нормативно-правова база наукової діяльності».

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН01. Здійснювати науково-методичне забезпечення освітнього процесу вищої школи, обирати, розробляти й упроваджувати інноваційні методи і технології навчання з урахуванням досвіду світових практик.

ПРН03. Креативно мислити, формулювати висновки і розробляти рекомендації з використанням новітніх технологій у розв'язанні поставлених професійних завдань.

ПРН04. Аналізувати й узагальнювати педагогічні явища та проблеми, виявляти гнучкість у прийнятті рішень на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу і ресурсів на засадах загальнонаукової методології.

ПРН09. Визначати проблеми і шляхи їх вирішення у сфері професійної діяльності з урахуванням досвіду світових практик.

ПРН 12. Володіти вміннями логічно здійснювати науковий пошук, структурувати експериментальне дослідження, визначати етапи його проведення і добирати відповідні форми, методи і засоби досягнення професійних завдань.

ПРН 14. Застосовувати інформаційні технології, сучасні методи моделювання та прогнозування із використанням новітніх прикладних пакетів і програмних продуктів, створювати презентації та ефективно використовувати мультимедійні технології для виконання наукових та освітніх завдань.

ПРН 15. Демонструвати лідерські якості, навички міжособистісної взаємодії, вміння працювати в команді дослідників.

Очікувані результати навчання дисципліни: Унаслідок вивчення навчальної дисципліни здобувачі мають

- знати основні поняття і категорії з навчальної дисципліни;
- визначати сучасні моделі вищої освіти;
- Інтерпретувати шляхи реформування вищої освіти України в умовах Євроінтеграції;
- Характеризувати освітні системи країн Європейського Союзу;
- розуміти основні тенденції розвитку сучасної освіти в Україні;

- визначати стратегії розвитку вищої освіти в Україні.

уміти:

- здійснювати порівняльний аналіз сучасних світових моделей вищої освіти;
- здійснювати порівняльний аналіз державної політики в галузі освіти в країнах Європейського Союзу;
- наводити приклади формальної, неформальної та інформальної освіти відповідно до напрямку дослідження;
- Визначати розвиток професійної зрілості майбутніх педагогів відповідно до теми дослідження);
- здійснювати порівняльний аналіз тенденцій розвитку освіти в Україні та країнах Європейського Союзу.

Унаслідок досягнення результатів навчання здобувачі вищої освіти в контексті змісту навчальної дисципліни мають опанувати **такі компетентності:**

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК02.Здатність до проведення дослідницької та інноваційної діяльності.

ЗК03. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел із застосуванням та використанням сучасних інформаційних технологій

ЗК05.Здатність генерувати нові ідеї (креативність), адаптуватися й діяти в нових ситуаціях.

ЗК07.Вміння виявляти, формалізувати, ставити та розв'язувати комплексні проблеми.

ЗК08.Здаьність використовувати нормативно-правову базу, принципи та організаційні форми наукової діяльності для планування, організації наукових досліджень, управління науковими проектами та реєстрації прав інтелектуальної власності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК02. Здатність демонструвати знання філософсько-світоглядних засад, сучасного стану, тенденцій розвитку і наукових досягнень у галузі професійної освіти.

СК03. Здатність до узагальнення й інтерпретації отриманих результатів дослідження й оформлення їх у вигляді наукових статей, тез доповідей, звітів, розроблення напрямів подальших досліджень.

СК05.Здатність до використання результатів психолого-педагогічних досліджень, передового вітчизняного і зарубіжного педагогічного досвіду, до використання наукометричних баз даних.

СК06. Здатність застосовувати методологічний інструментарій компетентнісного підходу щодо організації освітнього процесу суб'єкт-суб'єктного характеру, організовувати діалогічне спілкування задля реалізації студентоцентрованого підходу в освітньо-професійній діяльності.

СК09. Здатність до вдосконалення професійної культури шляхом професійної рефлексії, самоорганізації діяльності, розроблення індивідуальної траєкторії власного особистісного і професійного розвитку та самовдосконалення.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальні дисципліни ««Філософія та етика наукових досліджень», «Методологія наукових досліджень», «Технологія організації і проведення інноваційно-дослідницької діяльності», «Нормативно-правова база наукової діяльності»

Опановуючи зміст навчальної дисципліни здобувач повинен дотримуватися принципів академічної доброчесності:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання, атестації (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- покликання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ І ЗАВДАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Практичне заняття 1. Круглий стіл: Сучасні моделі вищої освіти – 2 години.

Питання до обговорення:

1. Роль сучасних університетів для конструювання освітнього простору Європейських країн.
2. Історія становлення університетської освіти в Європі – як підґрунтя розбудови сучасного університетського простору в країнах Європи.
3. Британська модель університету інтернатного типу.
4. Французька модель університетів.

Теоретичний блок. Створення університетів як генераторів ідей та нових знань, науково-технічного розвитку, центрів критичної думки та інновацій стало одним із найбільших досягнень в інтелектуальній та соціальній історії Європи. Університети Європи виникли на основі християнських традицій освіти в умовах середньовічної культури Західної Європи і по суті були класичною європейською інституцією (*par excellence*) вищої досконалості. Саме поняття «університет» сформувалося на основі латинського виразу *universitas magistrorum et scholarium*, тобто спільнота викладачів і студентів, ті, хто навчає, і ті, хто вчиться. Університет як інституція був наділений особливими правами самоуправління, визначав і виконував навчальні плани, а також надавав публічно визнані академічні титули. Титули середньовічних університетів: бакалаврат, ліценціат, магістратура і докторат – визнані різними політичними та ідеологічними системами в усьому світі. Перші середньовічні університети в сучасному розумінні були факультетами, де працювало всього кілька викладачів (переважно не більше п'яти), які навчали синів аристократів церковному праву, світському праву та медицині.

Модель (лат. *Modulus* – «міра», «зразок») – система об'єктів або знаків, яка відтворює найбільш суттєві властивості системи-оригіналу. Моделі можуть бути реальними (фізичними), ідеальними, математичними, інформаційними, графічними. Термін «модель» широкоживаний не лише в науковій літературі, причому залежно від ситуації в нього вкладається різний зміст. Слово «модель» походить від латинського «*modulus*», що означає міра, мірило, зразок, норма. У найширшому сенсі під словом «модель» розуміють деякий образ об'єкта (зокрема, умовний чи уявний), що нас цікавить, або, навпаки, прообраз деякого об'єкта чи системи об'єктів. Модель – це відображення в схемі, формулі, взірці тощо характерних ознак об'єкта, який досліджується. Вона є спрощеною конкретною життєвою (управлінською) ситуацією, іншими словами, у моделях певним чином відображаються реальні події, обставини тощо. ставини тощо. Необхідність застосування моделей пояснюється такими причинами:

- складністю реального світу, виробничої діяльності;
- наявністю багатфакторних залежностей у процесі розв'язання управлінських завдань;
- необхідністю експериментальної перевірки альтернативних управлінських рішень;
- доцільністю орієнтувати управління на майбутнє.

Використання моделей дозволяє приймати рішення, при обґрунтуванні яких враховуються всі фактори й альтернативи, що виникають у складних умовах виробничої діяльності, тому моделювання розглядається як найефективніший спосіб оптимізації управлінських рішень

Модель освіти – це модель систематичної академічної освіти як способу передання молодому поколінню універсальних елементів культури минулого, роль якого зводиться в основному до відтворення культури минулого. Під цим мається на увазі сукупність базових знань, умінь і навичок в рамках сформованої культурно-освітньої традиції, що дозволяють індивіду перейти до самостійного засвоєння знань, цінностей та вмінь більш високого порядку.

Умови сучасного життя, зростаючий обсяг інформації вимагають, щоб ЗВО готували майбутніх педагогів, які уміють самостійно здобувати знання, виділяти головне, швидко орієнтуватися в конкретній ситуації. Формується парадигма освіти, яка передбачає використання нових освітніх моделей, методик і технологій

З виникненням Берлінського університету (1810 р.), якому в 1949 році присвоєне ім'я Гумбольдта, у світі набула поширення так звана «*модель Гумбольдта*», що характеризується єдністю дослідження і навчання та вільною наукою. Основною ідеєю університету стали: єдність науки і освіти; вдосконалення в конкретній науковій галузі впродовж життя, частота досліджень; академічна свобода в дослідженні і навчанні. Це означало, що викладачі додатково до їхньої викладацької діяльності повинні також займатися дослідницькою роботою, щоб зберігати високий рівень викладання і формувати професійну кваліфікацію студентів на високому науковому рівні.

Британська модель університету інтернатного типу, або модель Оксбриджа базувалась на спілкуванні професорів і студентів. Вони вчилися і проживали у своїх кампусах. У XIX–XX століттях на перший план вищої освіти вийшла наука, хоча в німецьких університетах наукові дослідження проводились на високому рівні, в добре оснащених лабораторіях і піддавались бюрократичному регулюванню. У британських та французьких університетах дослідження були приватною справою професорів. У середині XIX століття право вступати до англійських університетів отримали жінки, які повинні були мати неабияку мужність і витримку, оскільки суспільство в штики сприймало такі інновації.

Французька модель університетів була сукупністю «великих шкіл» як своєрідних кастових закладів вищої освіти з особливою академічною культурою, що виражала дух меритократичного суспільства. У французьких

університетах не було згаданих вище свобод. Там панувала жорстка дисципліна, й адміністрація контролювала весь процес навчання, включаючи розклад занять, програму навчання до присвоєння ступенів. Існувала офіційна точка зору на кожне більш-менш важливе питання, включаючи зовнішній вигляд викладачів. Наприклад, у 1852 році їм заборонялось відпускати бороду. Престиж викладача залежав не від його особистих заслуг, а від репутації вищого навчального закладу, який він закінчив. Утім, у другій половині XIX століття німецька модель університету почала впливати й на порядки у французьких університетах.

Завдання самостійної роботи:

Здійснити порівняльний аналіз класичних моделей вищої освіти (модель Вільгельма Гумбольдта (німецька), Британська модель університету інтернатного типу, Французька модель університетів тощо)

Рекомендована література: [3], [6], [8], [9], [10], [11], [12], [16], [17].

Практичне заняття 2. Семінар: Стратегія розвитку вищої освіти України – 2 години.

Питання до обговорення:

1. Розведіть поняття «стратегія університету» і «Місія університету».
2. Схарактеризуйте чинники, що впливають на визначення стратегії закладу вищої освіти.
3. Схарактеризуйте цілі та завдання Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на період до 2032 року.

Теоретичний блок:

Стратегія – це план дій для досягнення бажаних цілей в короткостроковій, середньостроковій і довгостроковій перспективі. Стратегія – це послідовність дій, спрямованих на досягнення наперед визначених довгострокових цілей та вирішення поточних завдань, що постають у процесі їх здобуття під впливом зовнішнього середовища, з використанням при цьому існуючих можливостей. Стратегія враховує зміни зовнішнього середовища, котрі можуть вплинути на рівень досягнення поставлених цілей та забезпечує завчасну й адекватну реакцію на них при використанні усіх наявних ресурсів. Вона поєднує у собі продумані й цілеспрямовані дії та заходи, до яких вдаються в разі непередбачуваного розвитку подій. Стратегія, як правило, відображається у складі текстових та графічних матеріалів у доступній для сприйняття формі.

Стратегія розвитку закладу освіти є комплексом методичних, матеріально-технічних та управлінських проєктів із визначенням шляхів їх реалізації. У ній максимально враховані потреби учасників освітнього процесу.

На думку науковців до найважливіших процесів що будуть впливати на зміст і структуру вищої освіти, належать такі:

- перехід від елітарної до масової вищої освіти, що відбувається в усьому світі і змінює саме поняття вищої освіти: якщо 20-30 років тому вищу освіту отримували, щоб бути кращими за інших, то сьогодні її часто отримують для того, щоб не бути гіршими за інших.
- глобалізація системи освіти, яка призводить до необхідності перегляду принципів існування та уявлень про роль конкретних університетів і регіональних систем вищої освіти: прикладами є Болонський процес, «європейські стандарти», світові та регіональні рейтинги університетів, різноманітні глобальні індекси тощо, які ведуть до певної, не завжди виправданої уніфікації вимог, а відповідно і місії університетів.
- Розвиток та поширення нових технологій, що істотно змінюють як вимоги до фахівців, так і методи навчання. Зокрема створення відкритих онлайн курсів МООС потенційно надає всім бажаючим можливість вільного доступу в зручному режимі до якісної освіти будь-яких рівнів та напрямів багатьма мовами незалежно від місцезнаходження студента.

Поняття *місії університету* можна розглядати у двох аспектах. З одного боку, в сучасній теорії управління під місією будь-якої організації розуміють головну мету або сенс її існування, тобто, формуючи місію, необхідно вказати, задля чого він створений та існує. На основі місії далі визначаються бачення, цінності, стратегічні цілі, показники, за якими буде оцінюватися успішність роботи тощо. З іншого боку, під місією університетів можна розуміти не головну мету існування конкретного освітнього закладу, а призначення університетів у цілому як певного соціального інституту.

Місії університетів у сучасному світі є комплексними й охоплюють принаймні такі головні цілі:

- Формування світогляду і виховання молоді.
- Професійну підготовку та перепідготовку фахівців.
- Фундаментальні та прикладні наукові дослідження, збереження й структурування наявних знань, інноваційну діяльність у різних сферах.
- Соціалізацію молоді та інших уразливих соціальних груп (пенсіонерів, інвалідів, безробітних тощо).
- Проектування суспільного розвитку на глобальному, регіональному та місцевому рівнях, побудову відповідних прогнозів і сценаріїв.
- Розроблення і реалізацію глобальних, регіональних і місцевих програм у сфері просвітництва, культури, здоров'я людей, спорту тощо.

Стратегія розвитку вищої освіти визначає місце вищої освіти у суспільстві й економіці країни через формулювання місії та візії, основні стратегічні й операційні цілі та завдання щодо їх досягнення, механізм реалізації та моніторингу, очікувані результати та способи їх вимірювання.

Очікуваним результатом реалізації Стратегії є створення сучасної ефективної системи вищої освіти, яка задовольняє потреби громадян, економіки та суспільства, має гідну репутацію та є конкурентоспроможною на внутрішньому та світовому ринку освітніх послуг.

Завдання самостійної роботи:

1. Визначити й обґрунтувати шляхи реформування вищої освіти України в умовах Євроінтеграції.

Рекомендована література: [1], [2], [4], [5], [7], [13], [14].

Практичне заняття 3. Дискусія: Формальна, інформальна і неформальна освіта: переваги і суперечності – 2 години

Питання до обговорення:

1. Сутність формальної освіти, її роль в організації навчання впродовж життя.
2. Сутність неформальної освіти, її роль в організації навчання впродовж життя.
3. Роль інформальної освіти (самосвіти) в професійному розвитку фахівця

Теоретичний блок.

Формальна освіта – це освіта, яка здобувається відповідно до освітніх ліцензованих програм закладів післядипломної освіти і передбачає досягнення здобувачами освіти заздалегідь визначених результатів навчання. Вона розширює й доповнює знання з фаху, методики викладання предмету, психології, які отримав вчитель, здобуваючи вищу освіту. Форми формальної освіти: очна (курси підвищення кваліфікації, семінари, творчі групи, тренінги тощо), дистанційна (дистанційні курси, онлайнві конференції, вебінари тощо), очно-дистанційна (поєднання очної та дистанційної форм навчання – очно-дистанційні курси).

Неформальна освіта – це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій. Вона допомагає швидко і вчасно отримати необхідні знання відповідно до потреб тут і зараз.

Форми неформальної освіти: очна (тренінги, майстер-класи, семінари, майстерні тощо), дистанційна (дистанційні курси, вебінари).

Інформальна освіта (самоосвіта) – це освіта, яка передбачає самоорганізоване здобуття особою певних компетентностей, зокрема під час повсякденної діяльності, пов'язаної з професійною, громадською або іншою діяльністю, родиною чи дозвіллям. Така навчальна діяльність не обов'язково цілеспрямована та структурована, не фіксується документально, але сприяє розширенню професійних знань та умінь і є однією з ключових компетентностей особистості.

Форми інформальної освіти: одноразові лекції, відеоуроки, медіа-консультації, спілкування у сім'ї, з колегами, читання спеціалізованих журналів, телебачення, відео, незаплановані випадкові бесіди.

Сьогодні Закон України про освіту дозволяє вчителю обирати будь-який з цих видів, проте найбільш оптимальним буде поєднання традиційних курсів підвищення кваліфікації в закладі післядипломної освіти (формальна освіта), курсів, семінарів та інших заходів від неурядових установ, що дозволить швидко отримати потрібні знання та навички (неформальна освіта) та самоосвіту (інформальну), яка допоможе підвищити свій професійний рівень.

До основних принципів сучасного навчання протягом усього життя відносять: навчання поза офіційним освітнім середовищем;

- вимога оновлення педагогіки, тобто переходу до набуття знань за схемою «навчання – вивчення», «робота – результат»;

- вимога формування нової культури навчання, а саме розвиток академічної спільноти, заснування багатофункціональних навчальних центрів із доступом до Інтернету;

- активна співпраця різних навчальних середовищ, а також установ, котрі, так чи інакше, стосуються шкільної освіти. наприклад, дослідних центрів, середніх та вищих навчальних закладів, тощо.

Завдання самостійної роботи:

1. Схарактеризувати й навести приклади формальної, неформальної та інформальної освіти (відповідно до теми дослідження)

Рекомендована література: [2], [3],[4], [7], [8], [9], [11], [14], [16], [17]

Практичне заняття 4. Круглий стіл: Державна політика в галузі освіти України – 4 години

Питання до обговорення:

1. Мета державної політики в галузі освіти?
2. Принципи державної політики України в галузі вищої освіти.
3. Освітня політика
4. Державна освітня політика.
5. Роль вищої освіти в сучасних умовах.
6. Болонський процес як інструмент інтеграції в європейський освітній простір.
7. Стратегічні напрями державної політики щодо розвитку вищої освіти.
8. Етапи формування державної політики у сфері вищої освіти.
9. Автономія закладів вищої освіти.
10. Сутність принципу доброчесності.
11. Академічна свобода учасників освітнього процесу.

Теоретичний блок. Стратегічною метою державної політики в галузі освіти є підвищення доступності якісної освіти відповідно до вимог інноваційного розвитку економіки та сучасних потреб суспільства, конкурентоспроможності України в глобальному світі. Система освіти

повинна бути модернізована відповідно до потреб суспільства. Згідно з цією логікою, в процесі модернізації системи освіти необхідно переосмислити напрями державної політики у сфері вищої освіти, уточнити її цілі, завдання та механізми їх реалізації.

Освітня політика є полем взаємин різних соціальних груп, індивідів щодо використання владних інституцій для реалізації своїх інтересів і потреб в одній із найважливіших сфер суспільного буття – освіті (А. Бердашкевич).

«**Державна освітня політика**» – це спрямовувальна та регулювальна діяльність держави в галузі освіти, здійснювана нею для досягнення цілком визначених стратегічних цілей і розв’язання завдань загальнодержавного чи лобального значення. Вона визначається на вищому рівні державної влади та реалізується за допомогою законів, указів, постанов уряду, загальнодержавних і міжнародних програм, міжнародних актів (договорів, угод тощо)» (Д. Гогін). Державна політика у сфері освіти – це невід’ємна складова частина загальної освітньої політики держави, зміст якої полягає у формуванні та нормативно-правовому закріпленні загальної стратегії освіти, у визначенні цілей, завдань і відповідних напрямів дії, спрямованих на забезпечення функціонування й розвитку системи освіти» (Н. Губерська)

Роль вищої освіти в сучасних умовах важко переоцінити, адже, інвестуючи в освіту, сучасне суспільство забезпечує динамічність прогресивних змін в економіці й у інших сферах суспільного життя. Об’єктивною основою таких змін є інтелектуалізація праці, що органічно інтегрована в систему економіки, орієнтована на безперервність навчання і підвищення кваліфікації працівників. Отже, вища освіта стає важливим чинником соціальної стабільності та ефективного забезпечення зайнятості населення. Сприяючи економічному зростанню через вплив на продуктивність праці, університетська освіта забезпечує збільшення національного доходу, зменшення бідності, зростання рівня культури виробництва і споживання, поліпшення якості життя. Інститут освіти як провідний чинник у формуванні особистості відіграє одну з основних ролей у державотворенні та реалізації державної соціальної політики. Сучасна освіта виконує низку важливих соціальних функцій: трансляцію соціокультурних цінностей; соціалізацію особистості; функцію соціального контролю тощо.

Формування державної освітньої політики загалом і державної політики у сфері вищої освіти зокрема охоплює такі **етапи**:

1. **Визначення принципів завдань.** Серед завдань вищої школи особливої уваги потребують такі:

- сформуванню у студентів потребу в самоосвіті, у постійному підвищенні рівня кваліфікації, озброїти їх раціональними прийомами самостійної навчальної діяльності;
- сприяти розвитку самостійного, критичного, творчого мислення, творчої активності майбутніх фахівців;
- сприяти соціальній самореалізації особистості в умовах сучасного інформаційного суспільства;
- виробити навички грамотного збирання та опрацювання інформації;

– сприяти розвитку комунікативних здібностей та культури комунікації майбутніх фахівців.

2. Окреслення перспективних і найближчих цілей, які мають бути досягнуті у конкретний термін. В Україні цілі вищої освіти повинні ставитись з урахуванням процесів глобалізації, інтеграції та інформатизації суспільства. Освіта повинна бути спрямована на гармонізацію розвитку особистості, суспільства і держави. Виклики, що постали перед країною та її громадянами внаслідок значних соціально-економічних змін у країні, потребують від кожного громадянина й усього суспільства адаптації до нових політичних, правових і економічних умов.

3. Вироблення методів, засобів, форм діяльності. У філософському плані засіб виступає як єдність речових компонентів, сукупності об'єктивних факторів і видів діяльності, що ведуть до досягнення мети. Такими речовими компонентами в державній політиці у галузі освіти є нормативно-правові документи, державні програми і проєкти, державні стандарти вищої освіти, різні положення і угоди в галузі вищої школи.

Державну політику у сфері вищої освіти визначає Верховна Рада України, а реалізують Кабінет Міністрів України та центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Державна політика у сфері вищої освіти ґрунтується на принципах:

1) сприяння сталому розвитку суспільства шляхом підготовки конкурентоспроможного людського капіталу та створення умов для освіти протягом життя;

2) доступності вищої освіти;

3) незалежності здобуття вищої освіти від політичних партій, громадських і релігійних організацій (крім закладів вищої духовної освіти);

4) міжнародної інтеграції та інтеграції системи вищої освіти України у Європейській простір вищої освіти, за умови збереження і розвитку досягнень та прогресивних традицій національної вищої школи;

5) наступності процесу здобуття вищої освіти;

6) державної підтримки підготовки фахівців з вищою освітою для пріоритетних галузей економічної діяльності, напрямів фундаментальних і прикладних наукових досліджень, науково-педагогічної, мистецької та педагогічної діяльності;

7) державної підтримки освітньої, наукової, науково-технічної, мистецької та інноваційної діяльності університетів, академій, інститутів, коледжів, зокрема шляхом надання пільг із сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів закладам вищої освіти, що провадять таку діяльність;

8) сприяння здійсненню державно-приватного партнерства у сфері вищої освіти;

9) відкритості формування структури і обсягу освітньої та професійної підготовки фахівців з вищою освітою.

Формування і реалізація державної політики у сфері вищої освіти забезпечуються шляхом:

1) гармонійної взаємодії національних систем освіти, науки, мистецтва, бізнесу та держави з метою забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку держави;

2) збереження і розвитку системи вищої освіти та підвищення якості вищої освіти;

3) розширення можливостей для здобуття вищої освіти та освіти протягом життя;

4) створення та забезпечення рівних умов доступу до вищої освіти, у тому числі забезпечення додатковою підтримкою в освітньому процесі осіб з особливими освітніми потребами, зокрема психолого-педагогічним супроводом, створення для них вільного доступу до інфраструктури закладу вищої освіти;

5) розвитку автономії закладів вищої освіти та академічної свободи учасників освітнього процесу. Автономія закладу вищої освіти зумовлює необхідність таких самоорганізації та саморегулювання, які є відкритими до критики, служать громадському інтересові, встановленню істини стосовно викликів, що постають перед державою і суспільством, здійснюються прозоро та публічно;

6) визначення збалансованої структури та обсягу підготовки фахівців з вищою освітою з урахуванням потреб особи, інтересів держави, територіальних громад і роботодавців;

7) забезпечення розвитку наукової, науково-технічної, мистецької та інноваційної діяльності закладів вищої освіти та їх інтеграції з виробництвом;

8) надання особам, які навчаються у закладах вищої освіти, пільг та соціальних гарантій у порядку, встановленому законодавством;

9) належної державної підтримки підготовки фахівців із числа осіб з особливими освітніми потребами на основі забезпечення їх додатковою підтримкою, зокрема психолого-педагогічним супроводом, та створення для них вільного доступу до освітнього процесу, зокрема забезпечення вільного доступу до інфраструктури закладу вищої освіти;

10) створення умов для реалізації випускниками закладів вищої освіти права на працю, забезпечення гарантії рівних можливостей щодо вибору місця роботи, виду трудової діяльності на підприємствах, в установах та організаціях усіх форм власності з урахуванням здобутої вищої освіти та відповідно до суспільних потреб;

11) запровадження механізмів стимулювання підприємств, установ, організацій усіх форм власності до надання першого робочого місця випускникам закладів вищої освіти.

Одним із пріоритетних напрямів розвитку України є її орієнтація на європейську інтеграцію. Реалізація європейського вектору розвитку України передбачає відповідні демократичні перетворення в усіх галузях суспільного життя, у тому числі й у сфері вищої освіти. Приєднання України до Болонського процесу зумовлює необхідність перебудови і вдосконалення системи державного управління вищою освітою щодо спрямування

української системи освіти на досягнення нею сучасного європейського рівня. Процес реформування системи вищої освіти України має базуватися на засадах створення гнучкої ступеневої системи освіти, здатної динамічно реагувати на зміни потреб особи, суспільства і ринку праці, забезпечуючи формування потенціалу, достатнього для підготовки кваліфікованого спеціаліста відповідного рівня і профілю, конкурентоздатного на ринку праці.

Болонський процес – не лише один з інструментів інтеграції в Європу, а й інструмент реформування системи вищої освіти в межах загальної світової тенденції – глобалізації. Глобалізаційні процеси, що відбуваються сьогодні в масштабах усього світу, трансформуючи існуючі державно-правові системи, знаходять свій прояв у зростанні взаємовпливу та взаємозалежності різних сфер життєдіяльності – економіки, політики, культури та ін., безумовно, позначаються й на розвитку освітніх систем. Для системи освіти глобалізація означає інтеграцію та координацію національних освітніх систем – інтенсивний обмін світовим досвідом і його впровадження, демократизацію організації та управління навчально-виховним процесом відповідно до найбільш досконалих світових зразків.

Стратегічними напрямками державної політики щодо розвитку вищої освіти у цьому контексті виступають такі:

- реформування системи освіти на основі принципу «людиноцентризму» як загальної стратегії національної освіти;
- оновлення законодавчо-нормативної бази у сфері вищої освіти;
- створення рівних можливостей у здобутті вищої освіти, забезпечення доступності та неперервності освіти впродовж життя;
- створення і забезпечення можливостей для реалізації різноманітних освітніх моделей, вищих навчальних закладів різних типів і форм власності, різноманітних форм отримання вищої освіти;
- розвиток наукової та інноваційної діяльності у вищій освіті, підвищення якості освіти на інноваційній основі;
- модернізація структури вищої освіти;
- інформатизація вищої освіти, удосконалення інформаційно-ресурсного забезпечення освіти і науки;
- забезпечення економічних і соціальних гарантій для професійної самореалізації педагогічних працівників, підвищення їх соціального статусу;
- створення сучасної матеріально-технічної бази системи вищої освіти в Україні.

Вдосконалення національної системи вищої освіти, її інтеграція у світовий освітній простір передбачає побудову ефективної моделі державної освітньої політики, здатної забезпечити підвищення якості освітніх послуг; впровадження інноваційних педагогічних систем; рівний доступ усіх громадян до якісної освіти, можливостей і свободи вибору в освіті; модернізацію змісту освіти та її організацію відповідно до сучасних світових тенденцій і вимог ринку праці; забезпечення безперервності освіти та

навчання протягом усього життя, розвитку державно-громадської моделі управління вищою освітою та ін.

Автономія закладу вищої освіти – самостійність, незалежність і відповідальність закладу вищої освіти у прийнятті рішень стосовно розвитку академічних свобод, організації освітнього процесу, наукових досліджень, внутрішнього управління, економічної та іншої діяльності, самостійного добору і розстановки кадрів у межах, встановлених Законом.

Академічна доброчесність – сукупність етичних принципів та правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Академічна мобільність – можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому закладі вищої освіти (науковій установі) на території України чи поза її межами.

Академічна свобода – самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час провадження педагогічної, науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова і творчості, поширення знань та інформації, проведення наукових досліджень і використання їх результатів та реалізується з урахуванням обмежень, встановлених законом.

Завдання самостійної роботи:

Скласти порівняльну таблицю державної політики в галузі освіти України і однієї з країн Європейського Союзу (за вибором).

Рекомендована література: [1], [2], [3], [4], [5], [6], [7], [9]. [11], [13], [14]

Практичне заняття 5. Семінар: Освітні системи країн Європейського Союзу – 4 години

Питання до обговорення:

1. Характеристика освітньої системи однієї з країн Європейського Союзу: Австрія, Бельгія, Болгарія, Велика Британія, Греція, Греція, Данія, Естонія, Ірландія, Іспанія, Італія тощо (за вибором).

Теоретичний блок. Освіта завжди була особливою функцією суспільства й держави, спрямованою на формування і розвиток соціально-значущих якостей кожної людини як члена суспільства і громадянина держави. Через освіту здійснюється вплив на формування свідомості суспільства, регулюються процеси свідомого саморозвитку громадян. Як соціальне і культурне явище освіта є атрибутом людства, невід’ємним його супутником у поступальному русі еволюційного розвитку. Інтеграція

України у світовий освітній простір та процеси глобалізації, приєднання до Болонського процесу докорінно змінило філософію освіти та концепцію її розвитку. Система освіти сама здатна впливати на глобалізацію, формуючи лінію майбутньої культури, економіки, політики регіону, держави і світу в цілому.

Дослідження освітніх систем країн Європейського Союзу, спрямоване на виявлення сутності, головних напрямів та чинників, що зумовлюють спільність та розбіжність у функціонуванні та розвитку освіти країн Європейського Союзу, дозволить: визначити майбутні цілі освітніх систем, враховуючи спільні риси та національне різноманітти; визначити нові європейські нормативи, основні вміння, які необхідно набути з метою здійснення навчання впродовж життя; пристосувати європейські формальні та неформальні системи освіти до потреб суспільства, що ґрунтуються на знаннях, та спрямувати на розвиток особистої мотивації, критичного мислення та уміння вчитися; удосконалити наявні освітні системи та розробити нові диференційовані стратегії; зберегти прозорість та взаємне визнання дипломів та свідоцтв про освіту, незважаючи на неоднорідність окремих освітніх систем на території Європейського Союзу.

Визначення взаємозв'язку між системами освіти у країнах Європейського Союзу та їх об'єднання забезпечить вільний вибір місця навчання, сприятиме розвитку єдиної освітньої системи найвищого рівня в Європі.

Система (грец. – ціле) – наукове поняття, що виражає сукупність елементів, виділених на основі певних ознак, об'єднаних спільною метою функціонування та управління, що знаходяться у відносинах і зв'язках один з одним і з середовищем, що утворюють певну цілісність, єдність. Система – це ціле, що складається з пов'язаних між собою компонентів і володіє властивостями, яких немає ні у одного з цих компонентів. У будь-якій системі зазвичай прагнуть виділити її системні якості (які відсутні у окремих елементів, але народжуються за рахунок їх взаємозв'язку), склад (компоненти, підсистеми, частини, елементи), структуру (особливий характер зв'язку частин в ціле), а також функції, зв'язку з середовищем, історію, характер функціонування і розвитку, співвідношення природних змін і свідомого управління.

Система вищої освіти – сукупність вищих закладів освіти, які забезпечують фундаментальну наукову, професійну і практичну підготовку, здобуття громадянами освітньо-кваліфікаційних рівнів відповідно до їх покликань, інтересів і здібностей, удосконалення наукової та професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації

Педагогічна система – це взаємодія різних взаємозв'язаних структурних компонентів, які об'єднані однією освітньою метою розвитку індивідуальності й особистості. Під педагогічними системами розуміються різні навчально-виховні, освітні установи, дитячі об'єднання та організації, в яких організовано взаємодіють вихователі і виховуваних в процесі реалізації цілей освіти і виховання.

Завдання самостійної роботи

Підготувати доповідь-презентацію характеристики системи вищої освіти однієї з країн Європейського Союзу (за вибором)

Рекомендована література: [6], [12], [15], [16], [17].

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАУКОВО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ:

Здійснити порівняльний аналіз тенденцій розвитку освіти в Україні та країнах Європейського Союзу (країна за вибором)

Рекомендована література: [3], [5], [6], [7], [8], [15], [16], [17]

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗА РІЗНИМИ ВИДАМИ РОБІТ

Вид роботи	Бали	Критерії
Практичні заняття	0 балів	Здобувач вищої освіти не бере участі в практичному занятті, є лише спостерігачем.
	1-3 бали	Здобувач вищої освіти виступає на занятті епізодично. Не висловлює власних міркувань з порушених питань. Ускладнюється з відстоюванням власної позиції
	4-6 балів	Здобувач вищої освіти бере активну участь у практичному занятті. Висловлює обґрунтовані міркування, наводить доцільні приклади і відстоює власну позицію щодо обговорюваних питань.
Самостійна робота	0 балів	Завдання не виконано.
	1-3 бали	Завдання виконано формально, стандартними фразами, без власних роздумів.
	4-6 балів	Завдання виконано з творчим підходом, містить нешаблонні фрази, розгорнуте, цікаве, відрізняється власними роздумами, висновками.
ІНДЗ: Доповідь: «Порівняльний аналіз тенденцій розвитку освіти в Україні та країнах Європейського Союзу»	0 балів	Завдання не виконане
	1–10 балів	Доповідь написана формально, шаблонними фразами, відсутнє порівняння тенденцій розвитку освіти в Україні та країнах Європейського Союзу, є просто констатація фактів, без власних міркувань, відсутня презентація.
	11–20 балів	Доповідь написана з творчим підходом, наявне порівняння тенденцій розвитку освіти в Україні та країнах Європейського Союзу, присутні власні міркування і самостійні висновки здобувача, зроблено презентацію.

Критерії оцінювання підсумкового контролю (екзамен)

Для навчальної дисципліни «Освітні стратегії та розроблення педагогічних систем і процесів» за навчальним планом передбачено підсумковий контроль у формі усного екзамену, на який відводиться 20 балів. До складання екзамену допускається добувач вищої освіти, який отримав не менше 40 балів.

бали	Критерії
0 балів	Відповіді на запитання відсутні.
5 балів	Відповіді на запитання неповні, невпевнені. Відсутні приклади практичного використання.
10 балів	Здобувач вищої освіти має фрагментарні уявлення з предмета вивчення не вміє логічно думати, робити власні висновки. Відповіді на запитання формальні, книжкові. Не наведено прикладів практичного використання в освітньому процесі
15 балів	Відповіді на запитання загалом правильні, проте наявні помилки у визначеннях. Здобувач вищої освіти намагається робити власні висновки, наводить приклади практичного використання в освітньому процесі.
20 балів	Здобувач вищої освіти уміє розмірковувати, робити власні висновки. Відповіді на запитання повні, обґрунтовані, логічно побудовані, з прикладами практичного використання.

Критерії оцінювання за всіма видами роботи

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90–100 А)	<p>Здобувач вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом і науково-понятійним апаратом, аргументовано висловлює свої думки, виявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань під час самостійної роботи. Усні відповіді вирізняються впевненістю, повнотою, логікою та аргументованістю. Здобувач вищої освіти має ґрунтовні знання з навчального матеріалу дисципліни. Досконало орієнтується в основних поняттях і категоріях навчальної дисципліни; впевнено визначає сучасні моделі вищої освіти; інтерпретує шляхи реформування вищої освіти України в умовах Євроінтеграції; правильно характеризує освітні системи країн Європейського Союзу; розуміє основні тенденції розвитку сучасної освіти в Україні; визначає стратегії розвитку вищої освіти в Україні.</p> <p>На високому рівні вміє здійснювати порівняльний аналіз сучасних світових моделей вищої освіти; аналізувати державну політику в галузі освіти в Україні та країнах Європейського Союзу; наводить переконливі приклади формальної, неформальної та інформальної освіти відповідно до напрямку дослідження; адекватно визначає розвиток професійної зрілості майбутніх педагогів відповідно до теми дослідження; здійснює ґрунтовний аналіз тенденцій розвитку освіти в Україні та країнах Європейського Союзу</p>
Добре (82–89 В)	<p>Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом і науково-понятійним апаратом на підставі вивченої основної та додаткової літератури, висловлює свої думки, виявляє в більшості випадків творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань під час самостійної роботи. Усні відповіді вирізняються логікою та аргументованістю, хоча вони не завжди повні. Має знання про: основні поняття і категорії навчальної дисципліни; правильно визначає сучасні моделі вищої освіти; переконливо інтерпретує шляхи реформування вищої освіти України в умовах Євроінтеграції; достатньо правильно характеризує освітні системи країн Європейського Союзу; усвідомлює основні тенденції розвитку сучасної освіти в Україні; загалом правильно визначає стратегії розвитку вищої освіти в Україні.</p> <p>На достатньому рівні вміє здійснювати аналіз сучасних світових моделей вищої освіти; аналізувати державну політику в галузі освіти в Україні та країнах Європейського Союзу. Наводить достатньо переконливі приклади</p>

	<p>формальної, неформальної та інформальної освіти відповідно до напряму дослідження; визначає розвиток професійної зрілості майбутніх педагогів відповідно до теми дослідження. На достатньому рівні здійснює аналіз тенденцій розвитку освіти в Україні та країнах Європейського Союзу</p>
<p>Добре (74–81 C)</p>	<p>Здобувач вищої освіти володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, але не завжди спроможний сформулювати власні висновки та узагальнення. Усні відповіді є загалом правильними, але не завжди повними. Загалом орієнтується в основних поняттях і категоріях навчальної дисципліни, проте не завжди правильно визначає сучасні моделі вищої освіти; недостатньо переконливо інтерпретує шляхи реформування вищої освіти України в умовах Євроінтеграції; під час характеристики освітніх систем країн Європейського Союзу припускається незначних помилок. У цілому усвідомлює основні тенденції розвитку сучасної освіти в Україні, натомість їх конкретизація викликає певні труднощі. Під час визначення стратегій розвитку вищої освіти в Україні припускається незначних помилок.</p> <p>На середньому рівні вміє здійснювати аналіз сучасних світових моделей вищої освіти; аналізувати державну політику в галузі освіти в Україні, проте плутається під час аналізу державної політики країн Європейського Союзу. Наводить недостатньо переконливі приклади формальної, неформальної та інформальної освіти відповідно до напряму дослідження; Під час визначення шляхів розвитку професійної зрілості майбутніх педагогів відповідно до теми дослідження припускається помилок. На середньому рівні здійснює аналіз тенденцій розвитку освіти в Україні та країнах Європейського Союзу, натомість під час їх порівняння відчуває невпевненість.</p>
<p>Задовільно (64–73 D)</p>	<p>Здобувач вищої освіти володіє основними аспектами навчальної інформації з курсу на репродуктивному рівні, здатний використовувати знання в стандартних ситуаціях, проте часто припускається помилок. Недостатньо орієнтується в основних поняттях і категоріях навчальної дисципліни, припускається помилок під час визначення сучасних моделей вищої освіти; у ході інтерпретації шляхів реформування вищої освіти України в умовах Євроінтеграції потребує допомоги; характеризуючи освітні системи країн Європейського Союзу припускається помилок. Не достатньо усвідомлює основні тенденції розвитку сучасної освіти в Україні, їх конкретизація викликає труднощі. Під час</p>

	<p>визначення стратегій розвитку вищої освіти в Україні припускається помилок.</p> <p>На низькому рівні вміє здійснювати аналіз сучасних світових моделей вищої освіти. Аналіз державної політики в галузі освіти в Україні та країн Європейського Союзу викликає значні труднощі. Під час добору прикладів формальної, неформальної та інформальної освіти припускається помилок, плутається у їх призначенні, формах і методах навчання. Під час визначення шляхів розвитку професійної зрілості майбутніх педагогів відповідно до теми дослідження припускається значних помилок. На низькому рівні здійснює аналіз тенденцій розвитку освіти в Україні та країнах Європейського Союзу, під час їх порівняння відчуває відчутну невпевненість.</p>
<p>Задовільно (60–63 E)</p>	<p>Здобувач вищої освіти має низькі знання з навчального матеріалу дисципліни. Практично не орієнтується в основних поняттях і категоріях навчальної дисципліни, припускається значних помилок під час визначення сучасних моделей вищої освіти; у ході інтерпретації шляхів реформування вищої освіти Україні в умовах Євроінтеграції потребує значної допомоги; характеризуючи освітні системи країн Європейського Союзу припускається значних помилок. Має значні труднощі під час визначення основних тенденцій розвитку сучасної освіти в Україні, значно ускладнюється з їх конкретизацією.. Під час визначення стратегій розвитку вищої освіти в Україні припускається значних помилок.</p> <p>Виявляє епізодичні вміння здійснювати аналіз сучасних світових моделей вищої освіти. Аналіз державної політики в галузі освіти в Україні та країн Європейського Союзу викликає значні труднощі. Під час добору прикладів формальної, неформальної та інформальної освіти припускається значних помилок, суттєво плутається в їх призначенні, формах і методах навчання. Під час визначення шляхів розвитку професійної зрілості майбутніх педагогів відповідно до теми дослідження припускається значних помилок. Аналіз тенденцій розвитку освіти в Україні та країнах Європейського Союзу викликає значні труднощі, потребує допомоги під час їх порівняння.</p>
<p>Незадовільно (35–59 FX)</p>	<p>Здобувач вищої освіти має поверхневі знання з навчального матеріалу дисципліни. Визначення основних понять і категорій навчальної дисципліни викликає суттєві труднощі. Припускається грубих помилок під час визначення сучасних моделей вищої освіти; у ході інтерпретації шляхів реформування вищої освіти Україні в</p>

	<p>умовах Євроінтеграції потребує суттєвої допомоги; характеризує освітні системи країн Європейського Союзу припускається грубих помилок. Має суттєві труднощі під час визначення основних тенденцій розвитку сучасної освіти в Україні, значно ускладнюється з їх конкретизацією викликає труднощі. Під час визначення стратегій розвитку вищої освіти в Україні припускається грубих помилок.</p> <p>Виявляє епізодичні вміння здійснювати аналіз сучасних світових моделей вищої освіти. Аналіз державної політики в галузі освіти в Україні та країн Європейського Союзу викликає суттєві труднощі. Під час добору прикладів формальної, неформальної та інформальної освіти припускається грубих помилок, суттєво плутається в їх призначенні, формах і методах навчання. Під час визначення шляхів розвитку професійної зрілості майбутніх педагогів відповідно до теми дослідження припускається грубих помилок. На поверховому рівні здійснює аналіз тенденцій розвитку освіти в Україні та країнах Європейського Союзу, потребує суттєвої допомоги під час їх порівняння.</p>
Незадовільно (0-34 F)	Здобувач не виконав вимоги програми навчальної дисципліни: у нього не сформовані знання уміння та навички. Здобувач не допускається до екзамену та проходить повторне вивчення дисципліни.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засоби оцінювання: Усне опитування, перевірка дидактичного портфоліо (доповіді, презентації, порівняльні таблиці, логічно-структурні схеми тощо), екзамен.

Демонстрування результатів навчання: дискусії, круглі столи, семінари, робота в команді, рольові ігри, презентація результатів самостійної роботи

Запитання до іспиту :

1. Основні поняття і категорії дисципліни.
2. Процеси, що впливають на зміст і структуру вищої освіти.
3. Глобалізація системи освіти.
4. Місія університету.
5. Стратегія розвитку вищої освіти.
6. Ефективність управління в системі вищої освіти.
7. Забезпечення якісної освітньо-наукової діяльності.
8. Інтернаціоналізація вищої освіти України.
9. Педагогічна система як основа розвитку особистісної зрілості студентів.
10. Структурні компоненти педагогічної системи.
11. Види педагогічних систем.
12. Вплив педагогічних систем на розвиток особистості студента.
13. Державна політика в галузі освіти України.
14. Роль вищої освіти в сучасних умовах.
15. Етапи формування державної освітньої політики.
16. Принципи державної політики у сфері вищої освіти.
17. Шляхи реалізації державної політики.
18. Стратегічні напрями державної політики України щодо розвитку вищої освіти.
19. Шляхи реформування вищої освіти України в умовах Євроінтеграції.
20. Класичні моделі вищої освіти.

Рекомендована література

Основна

1. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки.
<https://mon.gov.ua/ua/news/opublikovano-strategiyu-rozvitku-vishoyi-osviti-v-ukrayini-na-2022-2032-roki>
2. Ільченко А.М., Шейко С.В. Вища освіта і Болонський процес: Навчально-методичний посібник. URL:
<http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/559/1/Вища%20освіта%20і%20Болонський%20процес.pdf>

Допоміжна

3. Білецька В.В., Полянничко О.М., Комоцька О.С. Тенденції розвитку вищої освіти в країнах Європейського Союзу. URL:
<http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/4.3/3.pdf>
4. Дороніна Т. О. Теорія і практика вищої професійної освіти в Україні : навч. посіб. для магістрантів зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» / [авт.-уклад. : Т. О. Дороніна]. Кривий Ріг : КДПУ, 2018. 250 с. URL: <http://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/123456789/3>
5. Дубасенюк О.А. Сучасні тенденції розвитку вищої освіти // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Інноваційні аспекти підготовки фахівців в умовах модернізації освітнього простору»: Зб. наук.праць. – Новоград-Волинський, 2018. – Вип. 1. – 283 с. – С. 12-21. URL: http://eprints.zu.edu.ua/28858/1/ст_Дубас.pdf
6. Зарубіжна система вищої освіти: навч. посібн. / авт. – упоряд. М. І. Гагарін. Умань : ВПЦ «Візаві», 2017. 102 с. URL:
https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/7694/1/Gagarin_zaryb_VO.pdf
7. Захарчук Наталія Контекстуалізація розвитку вищої освіти в Україні: між радянською спадщиною та європейською регіоналізацією. URL:
[https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwimnIDS4rL8AhVm-
ioKHY8VA5c4ChAWegQICBAB&url=https%3A%2F%2Ffewjus.com%2Findex.php%2Ffewjus%2Farticle%2Fdownload%2F616%2F317&usg=AOvVaw0E99S15FRhAvzmp7GQVBJ](https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwimnIDS4rL8AhVm-
ioKHY8VA5c4ChAWegQICBAB&url=https%3A%2F%2Ffewjus.com%2Findex.php%2Ffewjus%2Farticle%2Fdownload%2F616%2F317&usg=AOvVaw0E99S15FRhAvzmp7GQVBJ)
8. Заячук Юлія. Сучасні європейські реформи у галузі вищої освіти: ключові цілі, досвід європейських університетів та можливості для України. URL: https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/05/08_SUCHASNI-YEVROPEISKI-REFORMY-U-HALUZI-VYSHCHOI-OSVITY.pdf
9. Койчева Т. І. Методичні рекомендації до практичних занять і виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни «Нормативно-правова база наукової діяльності» для здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зі спеціальності 015 Професійна освіта : Одеса, Університет Ушинського, 2021. 36 с. URL:
<http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/11017/1/Koicheva%20Suchasni%20modeli.pdf>

10. Кришко А. Гумбольдтівська модель університетської освіти.
URL.: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppstud_2014_1_13 http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILA=&S21STR=Ppstud_2014_1_13
11. Лузік Е.В., Демченко Н.І., Проскурка Н.М. Світові моделі університетської освіти в системі дистанційного навчання / Е.В. Лузік, Н.І. Демченко, Н.М. Проскурка. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія: зб. наук. пр.* Київ : Національний авіаційний університет, 2020. – Вип. 2(17). – С. 41-47.
URL: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/45904>
12. Мартинець Л. А. Сучасні моделі освіти: навч.-метод. посібник. 2-е вид., доповн. та переробл. URL:
https://r.donnu.edu.ua/bitstream/123456789/33/1/Сучасні%20моделі%20освіти_2016.pdf
13. Механізми оцінювання якості вищої освіти в умовах євроінтеграції: монографія / Авт.: О. Воробйова, М. Дебич, В. Луговий, О. Оржель, О. Слюсаренко, Ж. Таланова, К. Трима; за ред. В. Лугового, Ж. Таланової. Київ: Ін-т вищої освіти НАПН України, 2020. – 220 с. URL:
https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2021/03/Ocinka_yakosti_VO_v_umovah_evrointegrac_Monogr_IVO-2020-220p_avtors-kolektiv.pdf.
14. Національний освітній глосарій: вища освіта / авт.-уклад. : І. І. Бабин, Я. Я. Болюбаш, А. А. Гармаш й ін.; за ред. Д. В. Табачника і В. Г. Кременя. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди». URL:
https://www.researchgate.net/publication/293632087_Nacionalnij_osvitnij_glosarij_visa_osvita.
15. Резніченко В. О. Європейський досвід забезпечення вищої освіти. URL:
<https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjB0aGn6LL8AhXwpYsKHRjnA704ChAWegQICRAB&url=https%3A%2F%2Fjournal-nam.com.ua%2Findex.php%2Fjournal%2Farticle%2Fdownload%2F401%2F386&usq=AOvVaw3WJ93CRJWIQ0w9cdGRVqLY>
16. Сисоєва С.О., Кристопчук Т.Є. Освітні системи країн Європейського Союзу: загальна характеристика : навчальний посібник. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка. URL:
<https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/4390/1/Sysoieva%20Osvitni%20s.pdf>
17. Сучасні моделі професійної освіти і навчання в країнах Європейського Союзу: порівняльний досвід: монографія / В. О. Радкевич, Л. П. Пуховська, О. В. Бородієнко, О. П. Радкевич, Н. В. Базелюк, Н. М. Корчинська, С. О. Леу, В. В. Артемчук ; за заг. ред. В. О. Радкевич. Київ: ІІТО НАПН України, 2018. 223 с.
https://lib.iitta.gov.ua/711545/1/МОНОГРАФІЯ_Сучасні%20моделі.pdf

Інформаційні ресурси

1. [Веб-сторінка Верховної Ради України. URL: http://www.rada.gov.ua.](http://www.rada.gov.ua)
2. Веб-сторінка Міністерства освіти і науки України. URL: www.mon.gov.ua
3. Веб-сторінка бібліотеки ім. Вернадського. URL: www.nbu.gov.ua
4. Веб-сторінка бібліотеки Університету Ушинського. URL: <https://library.pdpu.edu.ua>
5. Веб-сторінка репозитарію Університету Ушинського. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua>
- 6.